

“Espanya només pot triar entre fer-ho fàcil o difícil a Catalunya”



Mark McNaught és assessor del govern escocès per al referèndum i membre de la comissió constitucional que té l'encàrrec d'aquest govern de redactar una constitució per a l'Escòcia independent. Especialista en dret constitucional dels Estats Units, és professor de l'Institut de Ciències Polítiques de París. Va ser una de les veus internacionals del Concert per la Llibertat el 29 de juny.

En la intervenció en el Concert per la Llibertat vàreu assegurar que si els catalans no fan el pas, ningú no el farà per Catalunya. El pas s'ha fet, però de moment pràcticament cap institució internacional no escolta Catalunya.

—Si expliquem a Europa la situació de Catalunya respecte a Espanya o la d'Escòcia respecte al Regne Unit, es comprèn molt bé. El problema és en les institucions. La UE i l'ONU són formades per estats membres, i lògicament els és, diplomàticament, difícil prendre

partit a favor de Catalunya. Ara bé, entre ara i la data del referèndum, uns altres estats hauran expressat la seva opinió favorable al dret a decidir dels pobles, i això farà força. És comprensible que el primer ministre britànic no es manifesti ara, tot i que estigui a favor

del dret a decidir dels escocesos, però si Catalunya vota sí, que és ben possible, es produirà un efecte dominó favorable a la democràcia. Sóc amic personal d'un diputat escocès al Parlament europeu i sovint parla amb les seues col·legues de l'Europa de l'Est, que li pregunten per què hem esperat tant de temps a convocar un referèndum per a assolir la independència.

—**Penseu que el referèndum a Catalunya està guanyat?**

—Mai no es pot posar la mà al foc, però estic segur que sí. I si els catalans dieu sí, malgrat les traves que us posi l'estat espanyol, el suport internacional serà nítid. Els estats de la UE poden tenir un paper favorable en la transició cap a la independència, convencent Espanya que abandoni la posició de pressió extrema i accepti els resultats democràtics. Hi haurà pressions d'uns altres estats sobre el govern espanyol perquè accepti aquesta separació votada i permeti una transició tranquil·la i positiva per a ambdues parts. Espanya no pot reaccionar com si fos a l'època de Franco amb una repressió severa, perquè el món ho observarà.

—**Algunes veus de l'estament militar i de determinats sectors polítics i judicials han apel·lat al paper de l'exèrcit amb relació a una amenaça a la unitat d'Espanya. Aturar el procés per la força militar...**

—En aquest moment, Espanya té molts altres problemes greus sobre la taula, i pel que tinc entès, ja s'ha calculat el preu d'una intervenció militar a Catalunya. Simplement, Espanya no en té ni cinc! Parlant seriosament, us imagineu la reacció dels països democràtics europeus respecte a un estat que envaïx Catalunya? Espanya faria bé d'iniciar un diàleg democràtic amb Catalunya per a arribar a un acord amistós.

—**Parleu d'Espanya, no pas del Regne Unit!**

—En sóc conscient... Per això Catalunya ha de tenir molt clar quin full de ruta vol seguir per a assolir la independència. La raó per la qual l'estat espanyol no en vol ni sentir parlar és perquè la Constitució estableix la unitat indissoluble del regne. Doncs bé, en totes les constitucions del món hi ha excepcions que es poden aplicar si les circumstàncies ho demanen. Qui impedeix a Espanya adaptar-se a la nova realitat?

El dret internacional segur que no. Al marge de què faci Espanya, Catalunya ha de tenir un full de ruta del procés i un argumentari sobre la Catalunya de l'endemà de la independència.

—**És a dir, anar fent el camí sense esperar que Madrid col·labori?**

—Sí, cal planificar-ho tot i començar a dir com se'n sortirà Catalunya. Aleshores el problema el tindrà Espanya per a dir no.

—**L'escenari que plantegeu és poc realista en el context actual Catalunya-Espanya.**

—Ja sé que ara mateix és impensable, això no és el Regne Unit! Però Catalunya ha d'estar preparada per si el poble diu sí, i quan aquest dia arribi, el govern espanyol no podrà mantenir la seva posició negacionista per sempre més i haurà d'entendre que la millor alternativa és un bon veïnatge.

—**Sou optimistes, en aquest sentit?**

—No tindrà més remei. De fet, ja ha arribat el dia en què Espanya només pot escollir entre fer-ho fàcil o fer-ho difícil, perquè no hi ha marxa enrere, tenint en compte que si no hi ha un miracle, Espanya i Catalunya seran veïnes durant molt de temps.

—**Aquest serà també el cas d'Escòcia i Anglaterra.**

—Ben bé el mateix, com també ho va ser entre Portugal i Espanya, i Noruega i Suècia. I ara no hi ha cap hostilitat entre aquests països. Tampoc no n'hi haurà entre Escòcia i Anglaterra, de segur.

—**Si l'estat espanyol no accepta de cap manera una consulta legal, hi ha la possibilitat de convocar eleccions plebiscitàries, i si hi hagués majoria, el Parlament de Catalunya proclamaria unilateralment la independència. Quina seria, aleshores, la reacció de la comunitat internacional?**

—És totalment legal; què ho impedeix? Ni la UE ni l'ONU ni cap altre organisme internacional no tindrien res a dir sobre la decisió d'un parlament. És més, haurien de defensar el dret d'autodeterminació de tots els pobles. És una qüestió política, no pas jurídica.

—**Així, doncs, per a aconseguir el suport internacional seria més efectiu un referèndum o una declaració unilateral d'independència?**

—Ambdues opcions són legítimes, però penso que, estratègicament, és millor passar per un referèndum. Et dona

“Un referèndum et dóna una legitimitat democràtica incontestable amb relació a la comunitat internacional”

JORDI PLAY

una legitimitat democràtica incontestable, i si el govern espanyol ho impedeix, Catalunya encara es carregarà de més raons. Si bloqueja la consulta, el parlament podrà jugar la carta de la declaració unilateral, que aleshores tindria més potència als ulls del món. Quant de temps poden viure Catalunya i Espanya en aquesta situació? Jo diria que no gaire, perquè, precisament, la crisi que encara assota l'estat espanyol posa en primera línia de foc, també als ulls del món, les greus dificultats que Madrid ha de resoldre. A Espanya no li sortirà a compte seguir resistint-se d'una forma tan ferotge, perquè no arribarà enlloc i tampoc no resoldrà els problemes que té. A Espanya li convé una separació amistosa i ràpida.

—**Aquests dies es debat l'influència que poden tenir els resultats d'un referèndum a Escòcia sobre Catalunya per si cal fixar la data de la consulta abans o després del 18 de setembre de 2014, en què votaran els escocesos. Què en penseu?**

—Ja sé que els catalans no esteu gens segurs que a Escòcia guanyi el sí,



i per això sou reticents a fer la consulta després. A Escòcia les enquestes parlen d'un suport d'entre el 37 % i el 43 %, però això va canviant, perquè hi ha un percentatge molt important d'indecisos, prop del 20 % i els partidaris del *no* estan massa motivats per a anar a votar. Per tant, els catorze mesos que queden fins a la consulta hi haurà un debat serè i democràtic sobre com serà l'Escòcia independent. A diferència dels catalans que no volen marxar d'Espanya per qüestions sentimentals, a Escòcia gairebé ningú no té com a argument perdre aquest vincle emocional, ningú no pensa que traeixi la seva història i que l'endemà de la independència es desfacin per sempre més les relacions amb Anglaterra. La independència no afecta els sentiments personals; això tothom ho té clar, a Escòcia. Segons la meua modesta opinió, és lògic que Catalunya faci la consulta després de l'11 de setembre, sense témer que el fracàs o l'èxit escocès condicionarà els seus resultats.

—Però sí que hi ha incerteses sobre aquest endemà.

—Com en qualsevol canvi en la vida, però si el ciutadà veu que la seva situació pot millorar, no dubtarà. De fet, el vot a Escòcia és dual, molts voten un partit per a escollir el primer ministre britànic i un altre per al Parlament escocès perquè pensen que els convé més. I en el referèndum penso que passarà exactament igual. Així és el pragmatisme britànic.

—Sou optimista, doncs.

—Molt, perquè hi ha un col·lectiu molt important, els joves, que no pensa que la Escòcia independent impliqui perdre la seva identitat ni viure pitjor. I encara menys, no hi ha amenaces de plagues bíbliques sobre els escocesos si se separen d'Anglaterra, com passa a Espanya. El debat aquí és profund i rigorós, d'una banda i de l'altra.

—Quins són els arguments principals dels partidaris de continuar formant part del Regne Unit?

—La majoria se centren en la hipòtesi que Escòcia és massa feble per a caminar sola. Que no és prou competent per a dirigir els seus afers sense la tutela

britànica. Per la seva banda, el govern escocès assegura que el petroli del mar del Nord, combinat amb l'agricultura, la pesca i la indústria del whisky, garantirà una Escòcia independent i pròspera. El petroli del mar del Nord pertany als escocesos, i segons el dret internacional, així ha de ser. I pel que fa a les armes nuclears, un altre punt fort del debat, el govern britànic en reclama la propietat perquè hi ha fet una inversió enorme. La majoria d'escocesos diuen que ja se les poden confitar, les armes nuclears, que no les necessiten per a res. En canvi, a Anglaterra el poder nuclear li permet satisfer la seva necessitat de treure pit en el tauler d'escacs de les grans nacions.

—El govern escocès i el britànic s'han compromès a acceptar el resultat del referèndum. Significa que l'endemà de la consulta, si la resposta fos no, el procés quedaria tancat del tot? O es podria tornar a plantejar uns quants anys després, com ha passat al Quebec?

—El govern escocès ha estat qui ha fixat les regles de joc de la consulta, i en aquest sentit, si els escocesos diuen no, ho respectarem plenament perquè aquest és el tracte. Amb tot, no hem pas pactat que el procés quedi completament tancat per sempre més, perquè això seria limitar la democràcia de les generacions futures. Però sí que quedaria tancat per una generació, com a mínim. De fet, la darrera vegada que es va consultar Escòcia sobre la sobirania va ser el 1969, quan es va preguntar als escocesos si volien més poder per al parlament. Va guanyar el *sí* àmpliament, però la participació va ser inferior al 40 %, i per tant, la proposta va fracassar.

—Si guanyés el no, les relacions d'Escòcia amb el govern britànic canviarien en algun sentit?

—El primer ministre britànic ja ha deixat clar que el *no* a les urnes no implicarà pas la devolució de competències. Al contrari, és possible que hi hagi una cessió de poder en alguns àmbits. Escòcia haurà presentat una constitució escrita i un programa molt detallat de com serà el nou país si guanya el *sí*, i a partir d'aquest full de ruta el govern britànic buscaria un acord amb els partits polítics per a cedir poder a Escòcia.

Gemma Aguilera